

## თავი 1. სტერეოტიპები და ცრურწმენები

რა არის თვითმყოფადობა?

როგორ აღვიქვამ სხვებს და როგორ აღმიქვამენ ისინი?



### 1.1 როგორ ხედავენ პიროვნებას სხვები...

პიროვნება უფრო მრავალმხრივია, ვიდრე ერთი შეხედვით ჩანს

### 1.2 როგორ შეიძლება დავახასიათოთ პიროვნება განსხვავებულად...

როგორ შევქმნათ პიროვნების უკეთესი პორტრეტი

### 1.3 სტერეოტიპები და ცრურწმენები

ჩვენი მოსაზრებები სხვა ადამიანების, ჯგუფებისა და ქვეყნების შესახებ

### 1.4 სტერეოტიპები ჩემ შესახებ!

როგორ ვხედავ ჩემს თავს და როგორ აღმიქვამენ სხვები?

## თავი 1. სტერეოტიპები და ცრურწმენები

### რა არის თვითმყოფადობა? როგორ აღვიქვამ სხვებს და როგორ აღმიქვამენ ისინი?

ვინ ვარ სინამდვილეში? მოსწავლეები ყოველდღიურად იღებენ ინფორმაციას სხვადასხვა ღირებულებისა და ცხოვრების წესის შესახებ. იმისათვის, რომ საკუთარი ადგილი იპოვონ, მათ სჭირდებათ არჩევანის გაკეთების უნარის განვითარება. რა შემოდისა გავაკეთო? რისი გაკეთება არ შეიძლება? რა არის სწორი და რა არის არასწორი? ბავშვები და მოზარდები მალე ხვდებიან, რომ ამ შეკითხვებზე პასუხების გაცემა ხშირად რთულია. რაც, ერთ შემთხვევაში, შეიძლება სწორი იყოს, სხვა შემთხვევაში არასწორი აღმოჩნდება. როგორ შეიძლება მივიღო გადაწყვეტილება? რა სახელმძღვანელო პრინციპებს უნდა გავყვე?

ადამიანის დაკვალიანების საუკეთესო საშუალებებია ქვეყნის კონსტიტუცია და მიდგომები ადამიანის უფლებებისადმი; ორივე გამოხატავს, თუ რამდენად პლურალისტულია საზოგადოების ღირებულებები. ყველაზე მნიშვნელოვანი პრინციპი პირადი თავისუფლებაა, რაც თითოეულ ადამიანს აძლევს პიროვნული განვითარების შესაძლებლობას. პირადი თავისუფლების ურთიერთშემწყნარებლობისა და პასუხისმგებლობის პრინციპებზე დაფუძნება სასარგებლოა როგორც თემისათვის, რომელშიც ეს ადამიანი ცხოვრობს, ისე, ზოგადად, კაცობრიობისათვის. შეიძლება განსხვავებული მოსაზრებები და მიდგომები გვექნოდეს. მთავარია, უთანხმოებების მშვიდობიანი განხილვის წესებზე ვთანხმდებოდეთ.

ბავშვებსა და მოზარდებს უნდა ესმოდათ, რომ ზრდასრულებსაც უწევთ პრობლემებთან ჭიდილი. ასევე, უნდა იაზრებდნენ, რომ მასწავლებელი არ არის აბსოლუტური ჭეშმარიტების განსახიერება, ისიც უშვებს შეცდომებს და ისიც სწავლობს მიღებული გამოცდილებიდან.

ამ თავში პიროვნების ჩამოყალიბებაზე იქნება მსჯელობა. ასევე, შევხებით საკითხებს, რომლებიც უკავშირდება იმას, თუ როგორ ხდება საკუთარი თავისა და საზოგადოების სხვა წევრების აღქმა. მოსწავლეებმა უნდა გაიაზრონ, რომ მათი პიროვნება მხოლოდ მათ მიერ არ ყალიბდება; პიროვნების ჩამოყალიბებაში დიდი წვლილი შეაქვს ადამიანის ურთიერთობებს საზოგადოების სხვა წევრებთან. პიროვნულობას განსაზღვრავს ადამიანებს შორის განმასხვავებელი ნიშნები და ადამიანის სურვილი, რომ მიეკუთვნებოდეს გარკვეულ თანამოაზრეთა/თანატოლთა ჯგუფს. ახალგაზრდები უკეთესად ჩასწვდებიან საკუთარ პიროვნებას, თუ გააანალიზებენ იმ გრძნობებსა და საჭიროებებს, რომელიც მათ ამოძრავებთ; დაფიქრდებიან პიროვნული განვითარების გზებსა და სამომავლო მიზნებზე. ახალგაზრდებმა ყოველთვის აქტიური, კონსტრუქციული მონაწილეობა უნდა მიიღონ სოციალურ ინტერაქციაში.

იმ ქვეყნის სოციალური და პოლიტიკური ისტორია, რომელშიც ადამიანი ცხოვრობს, დიდ ზეგავლენას ახდენს ადამიანის ყოფაზე. იმისათვის, რომ მოსწავლეებს ამ გავლენის არსი ესმოდათ, ისინი მუდმივად უნდა აგროვებდნენ ინფორმაციას მიმდინარე მოვლენებზე და განიხილავდნენ მას. ასეთი განხილვების შედეგად, მათ საკუთარი აზრი ჩამოუყალიბდებათ და სხვისი მოსმენის კულტურას შეიძენენ. მოსწავლეებმა ყურადღება უნდა მიაქციონ შეხედულებებს, ცრურწმენებსა და სტერეოტიპებს, რაც საზოგადოებრივი აზრის ნაწილს წარმოადგენს. თუ ადამიანი ასეთ დეტალებს ვერ ცნობს, მას გაუჭირდება საზოგადოებრივი

აზრის კრიტიკულად გააზრება, საკუთარი შეხედულებების ჩამოყალიბება და, საჭიროებისამებრ, შეცვლა.

**სწავლება დემოკრატიული მოქალაქეობისა და ადამიანის უფლებათა შესახებ**

გაკვეთილთა ეს სერია დაეხმარება მოსწავლეებს იმის გააზრებაში, რომ:

-არსებობს სტერეოტიპებთან და ცრურწმენების ჩამოყალიბებასთან დაკავშირებული ცნებები;

-ჩვენ ადამიანებსა და ადამიანთა ჯგუფებს ყოველთვის გარკვეულ თვისებებს მივაწერთ;

-ადამიანებისათვის გარკვეული თვისებების მიწერით ვცდილობთ, ყოველდღიური ცხოვრების სირთულეებს გავუმკლავდეთ;

-თვისებების მიწერა შეიძლება მავნე და არასამართლიანი იყოს;

-თვისებების მიწერა ხელს უწყობს ინდივიდუალური და ჯგუფური თვითმყოფადობის ჩამოყალიბებას;

-თვითმყოფადობა რთული ფენომენია და იმას ნიშნავს, რომ თითოეულ ადამიანს უნდა მივუდგეთ, გავიცნოთ და აღვწეროთ განსხვავებულად.

**თავი 1. სტერეოტიპები და ცრურწმენები**

**რა არის თვითმყოფადობა? როგორ აღვიქვამ სხვებს და როგორ აღმიქვამენ ისინი?**

გაკვეთილის სახელწოდება	სწავლის მიზანი	მოსწავლის დავალება	საჭირო მასალა	მოსწავლეთა ჩართულობის ფორმა
გაკვეთილი 1: როგორ აღიქვამენ ადამიანს სხვები	მოსწავლეებს გააზრებული აქვთ, რომ მიდგომები შეიძლება სხვადასხვაგვარი იყოს; მათ შეუძლიათ არჩევანის გაკეთება.	მოსწავლეებს როლებს ვუნაწილებთ და ვთხოვთ, როლიდან გამომდინარე, საკუთარი შეხედულებები ჩამოაყალიბონ. ისინი ვარჯიშობენ სხვადასხვა მიდგომის შემუშავებაზე.	როლების აღწერები, მოსწავლის სამუშაო ფურცელი 1.1 (ჯგუფები 1-3), დიდი ზომის ფურცლები, მარკერები.	ჯგუფური მუშაობა
გაკვეთილი 2: როგორი განსხვავებული შეიძლება იყოს ერთი და იგივე ადამიანის სხვადასხვა აღწერა	მოსწავლეებს ესმით, რომ შეიძლება სხვადასხვა დახასიათება ერთ პიროვნებას უკავშირდებოდეს	მოსწავლეები სცენებს გაითამაშებენ და წერილობით ნაშრომს წარმოადგენენ. განიხილავენ დადგმებს, რომლებიც ნახეს.	პირველი გაკვეთილის შედეგები მეორე გაკვეთილის ძირითად მასალას წარმოადგენს. მოსწავლეებს ესმით, რომ მათი მონაწილეობისა და წვლილის გარეშე მეცადინეობა ვერ გაგრძელდება.	როლების გათამაშება, პრეზენტაციები და დისკუსია
გაკვეთილი 3: სტერეოტიპები და ცრურწმენები	მოსწავლეებს ესმით, როგორ უკავშირდება ცრურწმენები და სტერეოტიპები ერთმანეთს. ასევე, მათ გააზრებული აქვთ, რომ სტერეოტიპებისა და ცრურწმენების გამოყენებამ შეიძლება არასწორი, ზედმეტად გამარტივებული შეხედულებები შეგვიქმნას ადამიანებზე, ადამიანთა ჯგუფებსა და ქვეყნებზე.	მოსწავლეები აანალიზებენ საკუთარ შეხედულებებს სხვა ადამიანებზე და ამ შეხედულებებს ჯგუფებში განიხილავენ.	ფურცლები და მარკერები.	ჯგუფური მუშაობა, დისკუსია
გაკვეთილი 4: სტერეოტიპები ჩემ შესახებ!	მოსწავლეები აანალიზებენ იმას, თუ როგორ აღიქვამენ მათ სხვები და ამას იღებენ,	მოსწავლეები აღწერენ საკუთარ თავს და დანარჩენ მოსწავლეებს.	მოსწავლის სამუშაო ფურცელი 1.2	წყვილებში მუშაობა, დისკუსია

	როგორც რეალობას. მოსწავლეები უკეთ იაზრებენ, როგორ აღიქვამენ მათ და ამ აღქმაზე უჩნდებათ რეაქცია.	აღწერის შედეგებს ისინი ერთმანეთს უზიარებენ, ადარებენ სხვადასხვა მიდგომას.		
--	--	---	--	--

## გაკვეთილი 1

### როგორ ხედავენ პიროვნებას სხვები

#### პიროვნება უფრო მრავალმხრივია, ვიდრე ერთი შეხედვით ჩანს

<b>სწავლის მიზანი</b> - მოსწავლეებს გააზრებული აქვთ, რომ შეიძლება მიდგომები სხვადასხვაგვარი იყოს; მათ შეუძლიათ არჩევანის გაკეთება
<b>მოსწავლის დავალება</b> - მოსწავლეებს როლებს ვუნაწილებთ და ვთხოვთ, როლიდან გამომდინარე, საკუთარი შეხედულებები ჩამოაყალიბონ. ისინი ვარჯიშობენ სხვადასხვა მიდგომის შემუშავებაზე.
<b>საჭირო მასალა</b> - როლების აღწერები, მოსწავლის სამუშაო ფურცელი 1.1 (ჯგუფები 1-3), დიდი ზომის ფურცლები, მარკერები.
<b>მოსწავლეთა ჩართულობის ფორმა</b> - ჯგუფური მუშაობა.

## გაკვეთილი

მოსწავლეები სამ ჯგუფად ნაწილდებიან. მათ ურიგებენ მოსწავლის სამუშაო ფურცელ 1.1-ს (სამი სხვადასხვა ვერსია სამი ჯგუფისათვის), დიდი ზომის ფურცლებსა და მარკერებს. თუ კლასში ბევრი მოსწავლეა, შეიძლება მეტი ჯგუფი შექმნათ. ასეთ შემთხვევაში მასწავლებელს მოუწევს სამუშაო ფურცლების დამატებითი ვერსიების მომზადება, ან რამდენიმე ჯგუფისათვის ერთი და იგივე სცენარის მიცემა.

მასწავლებელი მოსწავლეებს უყვება ბიჭის შესახებ, რომელმაც საცხოვრებელი ადგილი შეიცვალა და ცდილობს, ახალ გარემოს მოერგოს. ბიჭი ყოველდღიური ჩანაწერების დღიურს აწარმოებს. მოსწავლეთა თითოეულ ჯგუფს დღიურში გაკეთებული ჩანაწერების სხვადასხვა ამონარიდი შეხვდა.

## საჭირო ინფორმაცია მასწავლებლებისათვის

### მთლიანი ტექსტი:

*„ეს ჩემი პირველი დღეა ახალ კლასში. ჩემი ოჯახი სხვა რეგიონიდან ჩამოვიდა და ჯერ კიდევ უცხოდ ვგრძნობ თავს. ბოლო რამდენიმე დღის განმავლობაში ბევრი რამ გადამხდა და შენ, ჩემო დღიურო, ამ ამბებს გაგიზიარებ.“*

*ჩვენი ახალი ბინა მდინარის პირასაა. ერთ-ერთი ჩემი კლასელი ბიჭი ჩემს მეზობლად ცხოვრობს. სამი დღის გადმოსულები ვიყავით ბინაში, როცა ამ ბიჭმა სათევზაოდ წასვლა შემომთავაზა. მე უარი ვუთხარი, რადგან ჩემი ანკესი ჯერ კიდევ რომელიღაც ყუთში დევს. ჯერ ხომ ნივთების ამოლაგება არ დაგვისრულებია.“*

*ჩვენი სკოლის წინ დიდი საფეხბურთო მოედანია. ძალიან მიხარია, რადგან ფეხბურთის თამაში მიყვარს. მოვიტანე ჩემი ბურთი და თამაშს ვაპირებდი. დავიწყე თუ არა თამაში, სკოლის დარაჯმა შემაჩერა. ის გაბრაზებული ჩანდა და მკითხა, შემეძლო თუ არა კითხვა - წარწერა ყოფილა გაკეთებული, რომ მოედანი დროებით დაკეტილი იყო წვიმის შემდეგ, რათა ბალახი არ დაზიანებულიყო. ისე შევწუხდი, რომ უსიტყვოდ სახლისაკენ წავიდა.“*

*ჩვენი ბინის თავზე ერთი მოხუცებული კაცი მარტო ცხოვრობს. გუშინ სახლში რომ მოვედი, სადარბაზოში შემოსასვლელ კართან შეხვდი, საყიდლებიდან სურსათით დატვირთული მოსულიყო. მძიმედ სუნთქვდა. მომინდა დავხმარებოდი. გამოვართვი მძიმე ჩანთა და ბინამდე ავატანიე.“*

სხვადასხვა ჯგუფისათვის განკუთვნილი სამუშაო ფურცელი დღიურიდან სხვადასხვა ამონარიდს შეიცავს. ჯგუფები ბიჭზე იმ ამონარიდის მიხედვით შეიქმნიან წარმოდგენას, რომელიც მათ შეხვდებათ. თითოეული ჯგუფი ბიჭს განსხვავებული კუთხიდან აღიქვამს და სწორედ ამ დამოკიდებულებას გაითამაშებს. ჯგუფები, პირველ რიგში, ბიჭის მახასიათებელ ზედსართავებს წარმოადგენენ. დისკუსიის შედეგებს ჯგუფიდან ერთი მოსწავლე დიდ ფურცელზე ინიშნავს შემდეგი გაკვეთილისათვის.

ჯგუფები მოკლე გათამაშებისათვის ემზადებიან, რომელმაც ბიჭისადმი მათ დამოკიდებულება უნდა წარმოადგინოს. როლების გასათამაშებლად, მოსწავლეებისათვის მოსახერხებელი იქნება გარკვეული სივრცის არსებობა - საკონფერენციო ოთახი, დარბაზის სხვადასხვა კუთხე ან ღია ცის ქვეშ მოწყობილი სათამაშო მოედანი (თუ ამინდი ამის საშუალებას იძლევა). გათამაშების მოსაწყობად მოსწავლეებს გარკვეული დრო დასჭირდებათ. ზოგს გაცილებით უადვილდება სათქმელის გამოხატვა გათამაშების ფორმით, ვიდრე სიტყვებით.

გაკვეთილის ბოლოს ყველა ჯგუფს უნდა ჰქონდეს ბიჭის მახასიათებელი ზედსართავების ნუსხა და უნდა დაასრულონ გათამაშებაზე ვარჯიში.

მასწავლებელი აგროვებს პოსტერებს, რომლებსაც შემდეგი გაკვეთილის დასაწყისში კვლავ დაურიგებს მოსწავლეებს და, მოსწავლეებთან ერთად, მოკლედ განიხილავს შედეგებს. მასწავლებელი დადებითად აფასებს მოსწავლეების მუშაობას და მომავალი გაკვეთილის თემას აცნობს კლასს.

## გაკვეთილი 2

როგორ შეიძლება განსხვავებულად დავახასიათოთ პიროვნება...

როგორ შევქმნათ პიროვნების უკეთესი პორტრეტი

<b>სწავლის მიზანი</b> - მოსწავლეებს ესმით, რომ სხვადასხვა დახასიათება შეიძლება ერთ პიროვნებას უკავშირდებოდეს.
<b>მოსწავლის დავალება</b> - მოსწავლეები სცენებს გაითამაშებენ და წერილობით ნაშრომს წარმოადგენენ. განიხილავენ დადგმებს, რომლებიც ნახეს.
<b>საჭირო მასალა</b> - პირველი გაკვეთილის შედეგები მეორე გაკვეთილის ძირითად მასალას წარმოადგენს. მოსწავლეებს ესმით, რომ მათი მონაწილეობისა და წვლილის გარეშე მეცადინეობა ვერ გაგრძელდება.
<b>მოსწავლეთა ჩართულობის ფორმა</b> - როლების გათამაშება, პრეზენტაციები და დისკუსია.

## გაკვეთილი

### ნაწილი 1

მასწავლებელი უხსნის მოსწავლეებს, თუ რისი გაკეთება მოუწევთ გაკვეთილზე; ის კლასს 5 წუთს აძლევს, რათა მოსწავლეებმა გასათამაშებელი სცენები გაიმეორონ. შემდეგ იმართება სხვადასხვა ჯგუფის წარმოდგენები.

სცენის გათამაშების თანმიმდევრობა შემდეგია: ჯგუფის ერთ-ერთი წარმომადგენელი კითხულობს ნაწყვეტს დღიურიდან, რომელიც მის ჯგუფს შეხვდა და წარმოადგენს მათ მიერ ჩამოთვლილ ზედსართავებს. ამას მოჰყვება უშუალოდ გათამაშება. სასურველია, ყველა ჯგუფის გათამაშება ერთმანეთს დამატებითი შუალედური კომენტარების გარეშე მოსდევდეს. იმ შემთხვევაში, თუ რამდენიმე ჯგუფს დღიურის ერთი და იგივე ამონარიდი აქვს, მათ უშუალოდ ერთმანეთის შემდეგ უნდა გაითამაშონ სცენები.

როცა ჯგუფები წარმოდგენებს დაამთავრებენ, მასწავლებელი დადებითად აფასებს მოსწავლეთა მუშაობას და აჯამებს ამ წარმოდგენების მიზანს. თუ ბავშვები ასეთი სტილით მუშაობას მიჩვეულები არიან, შეიძლება გაკვეთილის შემდეგ ეტაპზე გადასვლა. თუ მოსწავლეთათვის ასეთი ტიპის მუშაობა სიახლეს წარმოადგენს, მასწავლებელმა უნდა მისცეს მათ შესაძლებლობა, განიხილონ წარმოდგენილი სცენები ფორმისა და შინაარსის მიხედვით.

მოსწავლეებმა აზრების გამოხატვის პროცესი შეიძლება შემდეგ შეკითხვებზე პასუხების მიხედვით წარმართონ:

-როგორი იყო ჯგუფში მუშაობა?

-რაიმე ახალი გავიგე საკუთარ თავზე?

-როგორ შევძელით პერსონაჟების რეალისტურად წარმოდგენა?

### ნაწილი 2

გაკვეთილის მეორე ნაწილში მოსწავლეები სკამებს დაფის გარშემო ნახევარწრედ, ერთ ან ორ რიგად ალაგებენ. დაფაზე მასწავლებელი ერთმანეთის გვერდით კიდებს პოსტერებს.



ასე ხედავენ ბიჭს სხვები:

კლასელები

მასწავლებლები

მეზობლები

დისკუსის დროს მოსწავლეებმა უნდა გაიაზრონ, რომ სავსებით ბუნებრივია, როცა ადამიანს ადამიანები ან ადამიანთა ჯგუფები სხვადასხვაგვარად აღიქვამენ. მათ უნდა გაიგონ, რომ შეხედულებები არ შეიძლება იყოს „სწორი“ ან „არასწორი“. თუ ბიჭის სრულყოფილად აღწერა გვსურს, არ შეიძლება მხოლოდ ერთი კუთხით აღწერით შემოვიფარგლოთ.

შემდეგი შეკითხვები მოსწავლეებს კრიტიკული აზროვნების განვითარებაში დაეხმარება:

-ამდენი სხვადასხვა მიდგომა დაბნეულობას ხომ არ იწვევს?

-რომელი აღწერა შეესაბამება სინამდვილეს?

-რეალურად ვინ არის მაქსი?

მასწავლებელი იცდის, სანამ მოსწავლეთა გარკვეული რაოდენობა ხელს ასწევს და შემდეგ საშუალებას აძლევს მათ, გასცენ ამ შეკითხვებს პასუხები. მასწავლებელი პასუხებს დაფაზე ან ფლიპჩარტზე<sup>6</sup> ინიშნავს.

რა შეიძლება ვთქვათ ბიჭზე?

-როგორ შეიძლება ის სათანადოდ დავახასიათოთ?

-წინადადება 1

-წინადადება 2

-წინადადება 3

-წინადადება 4

-წინადადება 5

გაკვეთილის ბოლოს მასწავლებელი აჯამებს მოსწავლეთა შეხედულებებს, რომლებიც ორი გაკვეთილის მანძილზე იქნა გამოთქმული. ფლიპჩარტზე ძირითადი მოსაზრებების ჩანიშვნა სასარგებლოა, რადგან შესაძლებელი იქნება ამ მასალის გამოყენება შემდეგ გაკვეთილზე.

გასათვალისწინებელია შემდეგი ინფორმაცია:

---

<sup>6</sup> საკანცელარიო ნივთი, რომელიც შედგება სპეციალურ მობილურ სტენდზე ჩამოკიდებული ქაღალდებისაგან. გამოიყენება პრეზენტაციისა და/ან დისკუსიის დროს ლექციაზე, გაკვეთილზე, ტრენინგზე და ა.შ. (მთარგმნელის შენიშვნა).

## თვითმყოფადობა

- პიროვნების თვითმყოფადობას მრავალი მხარე აქვს;
- სხვადასხვა ადამიანს (მეზობლებს, მეგობრებს, მასწავლებლებსა და უცნობებს) ერთსა და იმავე ადამიანზე შესაძლოა განსხვავებული შეხედულებები ჰქონდეთ;
- თუ გვინდა, რომ ადამიანი გავიცნოთ, სხვადასხვა შეხედულებას უნდა მოვისმუნოთ;,  
-.....  
-.....

გაკვეთილის ბოლოს მასწავლებელი მოსწავლეებს სთხოვს, გამოხატონ მოსაზრებები; მასწავლებელი თავს იკავებს მოსწავლეთა შენიშვნების კომენტირებაზე.

გასათვალისწინებელია, რომ მთელი კლასისათვის შეკითხვების დასმა არ არის საუკეთესო მეთოდი, რადგან, როგორც წესი, კითხვებს ერთი და იგივე მოსწავლეები პასუხობენ ხოლმე . უმჯობესია სამიზნე დაფის მეთოდის გამოყენება, რაც სწრაფი და კონკრეტული კომენტარების გაკეთების საშუალებას იძლევა. დანართში ეს მეთოდი კარგადაა აღწერილი.

მასწავლებელი მოკლედ მიმოიხილავს შემდეგ ორ გაკვეთილს, როცა მოსწავლეები კონკრეტულ ადამიანებზე კი არ იმსჯელებენ, არამედ ადამიანთა ჯგუფებზე და ქვეყნებზე.

### გაკვეთილი 3

#### სტერეოტიპები და ცრურწმენები

ჩვენი მოსაზრებები სხვა ადამიანების, ჯგუფებისა და ქვეყნების შესახებ

**სწავლის მიზანი** - მოსწავლეებს ესმით, როგორ უკავშირდება ცრურწმენები და სტერეოტიპები ერთმანეთს. ასევე, მათ გააზრებული აქვთ, რომ სტერეოტიპებისა და ცრურწმენების გამოყენებამ შეიძლება არასწორი, ზედმეტად გამარტივებული შეხედულებები შეგვიქმნას ადამიანებზე, ადამიანთა ჯგუფებზე და მთელ ქვეყნებზეც კი.

**მოსწავლის დავალება** - მოსწავლეები ანალიზებენ საკუთარ შეხედულებებს სხვა ადამიანებზე და ამ შეხედულებებს ჯგუფებში განიხილავენ.

**საჭირო მასალა** - ფურცლები და მარკერები.

**მოსწავლეთა ჩართულობის ფორმა** - ჯგუფური მუშაობა, დისკუსია

#### ძირითადი ცნებები:

**სტერეოტიპები:** შეხედულებები, რომლებიც ადამიანთა დაჯგუფებებს საკუთარი ჯგუფის, ან ადამიანთა სხვა ჯგუფების მიმართ აქვთ.

**ცრურწმენები:** ემოციით დატვირთული შეხედულებები ადამიანთა დაჯგუფებების (ძირითადად, უმცირესობების) ან ადამიანთა (უმცირესობის წარმომადგენელთა) შესახებ.

### გაკვეთილი

ამ გაკვეთილის მიზანია მოსწავლეებისათვის იმის ჩვენება, რომ კონკრეტულ პიროვნებას განსხვავებულად აღვიქვამთ, ვიდრე პიროვნებათა ჯგუფს, ან ქვეყანას.

გაკვეთილის დასაწყისში მასწავლებელი მოკლედ, ლექციის ფორმით, ესაუბრება მოსწავლეებს სტერეოტიპებსა და ცრურწმენებს შორის არსებულ განსხვავებებზე. წინა ორი გაკვეთილის გამოცდილების მოშველიებით, მასწავლებელი ეხმარება მოსწავლეებს, სტერეოტიპებსა და ცრურწმენებს შორის განსხვავებების აღმოჩენაში. მასწავლებელს ეს ორი ცნება შემოაქვს წინა გაკვეთილებზე განხილული მაგალითის გათვალისწინებით, რომელიც ახალ საზოგადოებაში ბიჭის დამკვიდრებას უკავშირდება. მასწავლებელი მოსწავლეებს ახსენებს, რომ სხვადასხვა ადამიანი განსხვავებულად აღიქვამს ამ ბიჭს. ამ შეხედულებებს მასწავლებელი განიხილავს, როგორც ცრურწმენებს ან სტერეოტიპებს (იხილეთ *დამხმარე მასალა მასწავლებლისათვის* ამ თავის ბოლოს, სადაც მოცემულია ინფორმაცია ასეთი მოკლე ლექციისათვის). შემდეგ მოსწავლეები მცირე ზომის ჯგუფებს ქმნიან და მუშაობენ ისეთი სოციალური ჯგუფების აღწერებზე, როგორებიცაა:

-გოგონები და ბიჭები;

-პროფესიები;

-ეთნიკური ჯგუფები;

-ქვეყნები;

-კონტინენტები.

მნიშვნელოვანია, რომ მოსწავლეებს არ მოვთხოვოთ სხვებისადმი მათი პირადი დამოკიდებულების ჩამოყალიბება. უმჯობესია, მათ იმსჯელონ იმაზე, თუ როგორ აღიქვამდნენ, მათი აზრით, მეზობლები, საზოგადოება, საინფორმაციო საშუალებები იმ ჯგუფებს, რომლებიც მათ აღსაწერად ერგოთ.

მასწავლებლის მიერ გაკვეთილის დასაწყისში მიწოდებული ინფორმაციის გათვალისწინებით, მოსწავლეები ცდილობენ, ცრურწმენები სტერეოტიპებისაგან გაარჩიონ.

მასწავლებელს შეუძლია დაფაზე გარკვეული მინიშნებები მისცეს მოსწავლეებს, რომლებიც პრევენტაციას საკითხების ისეთი ნუსხის ფორმით ამზადებენ, როგორც ქვემოთაა წარმოდგენილი.

მოსწავლეები დავალებას, დაახლოებით, 15 წუთს უთმობენ. 3-4 მოსწავლისაგან შემდგარ ჯგუფებში მათი მუშაობა მასწავლებლის ლექციის დასრულებისთანავე იწყება. მასწავლებელმა უნდა გადაწყვიტოს, რომელ მაგალითზე მუშაობას დაავალებს მოსწავლეებს. ქვეყანაში არსებული პოლიტიკური მდგომარეობის გათვალისწინებით, რომელიმე ვარიანტი შეიძლება უფრო ახლოს იყოს მოსწავლეების ყოველდღიურ გამოცდილებასთან. მასწავლებელმა უნდა გაითვალისწინოს, რომ ეთნიკური უმცირესობების შესახებ დისკუსიის/პრევენტაციის მოწყობა მხოლოდ მაშინაა მიზანშეწონილი, თუ დანამდვილებითაა ცნობილი, რომ ამ საკითხზე მსჯელობა არცერთ მოსწავლეს გულს არ ატკენს, ან არ შექმნის კონფლიქტურ სიტუაციას.

თითოეული ჯგუფი დისკუსიის შედეგების წარმოსადგენად ერთ ადამიანს ირჩევს, რომელიც პრევენტაციის დროს ყურადღებას შემდეგ საკითხებზე ამახვილებს:

- ჩვენი ქვეყანა, ჩვენი ჯგუფი, ჩვენი ეთნიკური კუთვნილება, ჩვენი პროფესია;
- სტერეოტიპები, რომლებიც ჯგუფში დისკუსიის დროს გამოიკვეთა;
- ცრურწმენები, რომლებიც ჯგუფში დისკუსიის დროს გამოიკვეთა;
- ჩვენი ვარაუდები იმის შესახებ, თუ რატომ აქვთ ჯგუფის წევრებს ეს შეხედულებები;
- ჩვენი აზრები, მსგავსებები და განსხვავებები ჩვენს მიდგომებში.

პრევენტაციების დროს მასწავლებელი თითოეული ჯგუფის გამოსვლიდან ძირითად საკითხებს ფლიპჩარტზე ინიშნავს. ქვემოთ მოცემული დიაგრამა დაეხმარება მასწავლებელს ასეთი ჩანაწერების გაკეთებაში:

ჯგუფი	ქვეყანა/პროფესია/ეთნ. ჯგუფი	სტერეოტიპები	ცრურწმენები	შენიშვნები
1				
2				
3				
4				
5				

ბოლოს, მასწავლებელი აჯამებს გაკვეთილს და აფასებს როგორც პროცედურულ საკითხებს, ისე შედეგებს. მასწავლებელი მოსწავლეებს მოკლედ აცნობს შემდეგი გაკვეთილის თემას.

#### გაკვეთილი 4

#### სტერეოტიპები ჩემ შესახებ!

#### როგორ ვხედავ საკუთარ თავს და როგორ აღმიქვამენ სხვები?

**სწავლის მიზანი** - მოსწავლეები ანალიზებენ იმას, თუ როგორ აღიქვამენ მათ სხვები და იღებენ ამას, როგორც რეალობას.

მოსწავლეები უკეთ იაზრებენ, როგორ აღიქვამენ მათ და ამ აღქმაზე უჩნდებათ რეაქცია.

**მოსწავლის დავალება** - მოსწავლეები აღწერენ საკუთარ თავს და დანარჩენ მოსწავლეებს. აღწერის შედეგებს ისინი ერთმანეთს უზიარებენ, ადარებენ სხვადასხვა მიდგომას.

**საჭირო მასალა** – მოსწავლი სამუშაო ფურცელი 1.2

**მოსწავლეთა ჩართულობის ფორმა** - წყვილებში მუშაობა, დისკუსია

#### გაკვეთილი

მასწავლებელი გაკვეთილს წინა ორი გაკვეთილის შეჯამებით და მოსწავლეთათვის დღევანდელი გაკვეთილის გეგმის გაცნობით იწყებს.

მასწავლებელი ახსენებს მოსწავლეებს, რომ მათ ერთი კონკრეტული ბიჭის სიტუაციის განხილვით დაიწყეს მსჯელობა და შემდეგ ადამიანთა ჯგუფების ანალიზზე გადავიდნენ. ახლა ისინი კვლავ ინდივიდუალურ მიდგომას დაუბრუნდებიან და ამჯერად განხილვის საგანს თავად მოსწავლეები წარმოადგენენ. ისინი შემდეგ შეკითხვებს გასცემენ პასუხს:

ვინ ვარ მე?

როგორ დავახასიათებდი ჩემს თავს? - საკუთარი თავის აღქმა

როგორ დამახასიათებდა ჩემი თანაკლასელი? - სხვის მიერ ჩემი პიროვნების აღქმა

თვალსაჩინოებისათვის, მასწავლებელს შეუძლია, ეს შეკითხვები დაფაზე ან ფლიპჩარტზე დაწეროს. ასევე, მასწავლებელს შეუძლია, მოკლედ გამოკითხოს მოსწავლეებს წინა გაკვეთილებზე ათვისებული მასალა იმის შესახებ, თუ როგორ აღიქმება ადამიანი სხვებისა და საკუთარი თავის მიერ. ასევე, მას შეუძლია, შეახსენოს მოსწავლეებს (ან გამოჰკითხოს) ძირითადი ცნებები სტერეოტიპებისა და ცრურწმენების შესახებ.

შემდეგ მასწავლებელი უჩვენებს მოსწავლეებს მათ მიერვე მომზადებულ სამუშაო ფურცლებს, რომლებზეც მაქსის დახასიათებაა მოცემული. ეს სამუშაო ფურცლები მოსწავლეებს დაეხმარება, ზოგადად ჩამოაყალიბონ ადამიანის მახასიათებლები. მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, ჩამოწერონ ზედსართავი სახელები, რომლებიც ადამიანთა დახასიათებლად შეიძლება გამოიყენებოდეს. ამ ეტაპზე მასწავლებელს შეუძლია, გარკვეული იდეების მიწოდებით დაეხმაროს მოსწავლეებს. მაგალითად, მასწავლებელს შეუძლია, გარკვეული კატეგორიები წარმოუდგინოს მათ:

როგორ დაახასიათებდით ადამიანს, თუ:

-ის კარგ ხასიათზეა?

-ის ცუდ ხასიათზეა, ან განრისხებულია?

-ის შენი კარგი მეგობარია?

-მისი გარეგნობის აღწერა გვსურს?

-მისი, როგორც მოსწავლის, დახასიათება გვჭირდება?

-----

ამ შეკითხვებზე პასუხების გაცემის პროცესში მთელი კლასი უნდა ჩავრთოთ და არა მხოლოდ რამდენიმე მოსწავლე. ამის მისაღწევად შეიძლება შემდეგი სავარჯიშოს<sup>7</sup> გამოყენება, რაც მოსწავლეებს ინდივიდუალური მუშაობის საშუალებას მისცემს: ოთახის სხვადასხვა კუთხეში უნდა ეკიდოს და მაგიდეზე უნდა ეწყოს დიდი ზომის პოსტერები. თითოეულ პოსტერზე ერთ-ერთი კატეგორია უნდა იყოს მოცემული და იქვე იდოს მარკერი. მოსწავლეები სხვადასხვა პოსტერთან მიდიან და ამ კატეგორიასთან დაკავშირებულ ზედსართავეებს პოსტერზე წერენ. მოსწავლეები უნდა გავაფრთხილოთ, რომ დაწერამდე აუცილებელია, წაიკითხონ პოსტერზე უკვე დატანილი ზედსართავეები და არ გაიმეორონ ისინი. თუმცა მოსწავლეებს შეუძლიათ, უკვე დაწერილ ზედსართავეებს შენიშვნები ან ახალი იდეები მიუწერონ.

სავარჯიშოს შედეგი, დაახლოებით, ასე გამოიყურება:

როგორ გამოიყურება ადამიანი, რომელიც კარგ ხასიათზეა?
-მხიარული
-ხუმარა
-განტვირთული
-კომუნიკაბელური
-მომხიბვლელი
-----

სავარჯიშოს შეჯამება არ სჭირდება, რადგან ეს არის მასალა შემდეგი საფეხურისათვის. ამ დროისათვის მასწავლებელს უკვე გააზრებული უნდა ჰქონდეს, თუ რომელი მოსწავლეების დაჯგუფება შეიძლება წყვილებად. შემდეგი ეტაპის თემა დელიკატურია და მნიშვნელოვანია, მასწავლებელმა მოსწავლეები ყურადღებით დააჯგუფოს - აუცილებელია, მასწავლებელი დარწმუნებული იყოს, რომ მოსწავლეებს, რომელთაც აწყვილებს, ერთმანეთისადმი ანტიპათია არ აქვთ.

წყვილები შემდეგ დავალებას იღებენ:

<sup>7</sup> ეს სავარჯიშო „დუმბილის კედლის“ ვარიანტია (იხ. სწავლება დემოკრატიული მოქალაქეობისა და ადამიანის უფლებათა შესახებ, წიგნი IV, ახალი იდეების განვითარება დემოკრატიული მოქალაქეობისათვის განათლებასა და ადამიანის უფლებების შესახებ სწავლებაში).

ახლა ვიმსჯელებთ იმაზე, თუ როგორ აღიქვამთ საკუთარ თავს და ერთმანეთს. მიყევით შემდეგ თანმიმდევრობას:

- ჯერ მარტო იმუშავეთ;
- წაიკითხეთ პოსტერები და ამოარჩიეთ ის ზედსართავები, რომლებიც თქვენ საუკეთესოდ გახასიათებთ. ჩამოწერეთ ეს ზედსართავები სამუშაო ფურცელზე;
- ნუსხას დაუმატეთ ის ზედსართავები, რომლებიც თქვენ გახასიათებთ, მაგრამ კლასში წარმოდგენილ პოსტერებზე არ იყო დატანილი;
- ახლა ამავე მეთოდით დაახასიათეთ თქვენი მეწყვილე;
- როცა ორივე დაასრულებთ მუშაობას, ნამუშევარი მეწყვილეს გაუზიარეთ. დააკვირდით, რა ემთხვევა და რა ეწინააღმდეგება ერთმანეთს თქვენს აღწერებში; გამოხატეთ თქვენი აზრები და გრძნობები ამ აღწერებთან დაკავშირებით:
  - რა იწვევს ჩემს გაკვირვებას?
  - რა მომწონს?
  - რა არ მომწონს?
  - რა მტკენს გულს?
  - შეგიძლიათ კონკრეტული მაგალითებით ისაუბროთ თქვენს დამოკიდებულებებზე?
  - რომელი აღწერა არის (დადებითი ან უარყოფითი) სტერეოტიპი?

მასწავლებლის გადასაწყვეტია, თავად შეაჯამებს ამ ოთხ გაკვეთილს, თუ გარკვეულ დროს დაუთმობს შემაჯამებელ დისკუსიას. ორივე შემთხვევაში მასწავლებელი აღმოაჩენს, რომ კლასში სამუშაო გარემო საგრძნობლად გაუმჯობესდა. მოსწავლეებს განუვითარდათ საინტერესო ურთიერთობები, უფრო ახლოს გაიცნეს ერთმანეთი, ერთმანეთის შესახებ ბევრი რამ აღმოაჩინეს და ერთმანეთს გაუზიარეს განცდები. ახლა მათ შეუძლიათ:

-განასხვავონ სტერეოტიპები და ცრურწმენები;

-განასხვავონ საკუთარი თავის აღქმა სხვების მიერ მათი პიროვნების აღქმისაგან.

მოსწავლეებმა სოციალური კომპეტენციები განივითარეს, რაც მათ ყოველდღიურ ცხოვრებაში დაეხმარება, სკოლაში და სკოლის გარეთ.

## მოსწავლის სამუშაო ფურცელი 1.1

(ჯგუფი 1)

როლების გათამაშება

შეთანხმდით, ვინ წაიკითხავს ხმამაღლა დღიურიდან ამონარიდს და დავალებას თქვენი ჯგუფისათვის.

შეარჩიეთ ჯგუფის მეორე წევრი, რომელიც დისკუსიის დროს ჩანაწერებს გააკეთებს და ჯგუფური მუშაობის ბოლოს მსჯელობის შედეგებს კლასის წინაშე წარმოადგენს.

ამონარიდი მაქსის დღიურიდან:

*„ეს ჩემი პირველი დღეა ახალ კლასში. ჩემი ოჯახი სხვა რეგიონიდან ჩამოვიდა და ჯერ კიდევ უცხოვდ ვგრძნობ თავს. ბოლო რამდენიმე დღის განმავლობაში ბევრი რამ გადამხდა და შენ, ჩემო დღიურო, ამ ამბებს გაგიზიარებ.“*

*ჩვენი ახალი ბინა მდინარის პირასაა. ერთ-ერთი ჩემი კლასელი ბიჭი ჩემს მეზობლად ცხოვრობს. სამი დღის გადმოსულები ვიყავით ბინაში, როცა ამ ბიჭმა სათევზაოდ წასვლა შემომთავაზა. მე უარი ვუთხარი, რადგან ჩემი ანკესი ჯერ კიდევ რომელიღაც ყუთში დევს. ჯერ ხომ ნივთების ამოლაგება არ დაგვისრულებია.“*

დავალებები:

1. ჩამოწერეთ ზედსართავები, რომლებსაც მაქსის თანაკლასელები მის დასახასიათებლად გამოიყენებდნენ;
2. როგორ ფიქრობთ, რას ეტყოდა მაქსის შესახებ მისი ერთ-ერთი კლასელი მეორეს? გაითამაშეთ ეს სცენა.



## მოსწავლის სამუშაო ფურცელი 1.1

(ჯგუფი 2)

როლების გათამაშება

შეთანხმდით, ვინ წაიკითხავს ხმამაღლა დღიურიდან ამონარიდს და დავალებას თქვენი ჯგუფისათვის.

შეარჩიეთ ჯგუფის მეორე წევრი, რომელიც დისკუსიის დროს ჩანაწერებს გააკეთებს და ჯგუფური მუშაობის ბოლოს მსჯელობის შედეგებს კლასის წინაშე წარმოადგენს.

ამონარიდი მაქსის დღიურიდან:

*„ჩვენი სკოლის წინ დიდი საფეხბურთო მოედანია. ძალიან მიხარია, რადგან ფეხბურთის თამაში მიყვარს. მოვიტანე ჩემი ბურთი და თამაშს ვაპირებდი. დავიწყე თუ არა თამაში, სკოლის დარაჯმა შემაჩერა. ის გაბრაზებული ჩანდა და მკითხა, შემეძლო თუ არა კითხვა - წარწერა ყოფილა გაკეთებული, რომ მოედანი დროებით დაკეტილი იყო წვიმის შემდეგ, რათა ბალახი არ დაზიანებულიყო. ისე შევწუხდი, რომ უსიტყვოდ წავედი სახლისაკენ.“*

დავალებები:

1. ჩამოწერეთ ზედსართავები, რომლებსაც მაქსის თანაკლასელები მის დასახასიათებლად გამოიყენებდნენ;
2. როგორ ფიქრობთ, რას ეტყოდა მაქსის შესახებ მისი ერთ-ერთი კლასელი მეორეს? გაითამაშეთ ეს სცენა.

## მოსწავლის სამუშაო ფურცელი 1.1

(ჯგუფი 3)

როლების გათამაშება

შეთანხმდით, ვინ წაიკითხავს ხმამაღლა დღიურიდან ამონარიდს და დავალებას თქვენი ჯგუფისათვის.

შეარჩიეთ ჯგუფის მეორე წევრი, რომელიც დისკუსიის დროს ჩანაწერებს გააკეთებს და ჯგუფური მუშაობის ბოლოს მსჯელობის შედეგებს კლასის წინაშე წარმოადგენს.

ამონარიდი მაქსის დღიურიდან:

*„ჩვენი ბინის თავზე ერთი მოხუცებული კაცი მარტო ცხოვრობს. გუშინ სახლში რომ მოვედი, სადარბაზოში შემოსასვლელ კართან შევხვდი, საყიდლებიდან სურსათით დატვირთული მოსულიყო. მძიმედ სუნთქავდა. მომინდა, დავხმარებოდი. გამოვართვი მძიმე ჩანთა და ბინამდე ავატანინე“.*

დავალებები:

1. ჩამოწერეთ ზედსართავები, რომლებსაც მაქსის თანაკლასელები მის დასახასიათებლად გამოიყენებდნენ;
2. როგორ ფიქრობთ, რას ეტყოდა მაქსის შესახებ მისი ერთ-ერთი კლასელი მეორეს? გაითამაშეთ ეს სცენა.

## დამხმარე მასალა მასწავლებლისათვის სტერეოტიპები და ცრურწმენები

### რა არის სტერეოტიპი?

ადამიანებს ხშირად მიაკუთვნებენ ამა თუ იმ ჯგუფს, მათი კულტურის, რელიგიური წარმოდგენების, კანის ფერის, თმის ვარცხნილობის ან ჩაცმულობის მიხედვით.

ჯგუფური კუთვნილების განსაზღვრას ხშირად თან სდევს ადამიანისათვის გარკვეული მახასიათებლების მიწერაც. შედეგად, კონკრეტული წარმოდგენები უკავშირდება ადამიანების კონკრეტულ ჯგუფს. როცა ეს წარმოდგენები იმდენად გაზვიადებულია, რომ რეალობას აღარ შეესატყვისება, მათ სტერეოტიპებს ვუწოდებთ.

სტერეოტიპები გვხვდება წიგნებში (სასკოლო სახელმძღვანელოებშიც კი), რეკლამებში, ფილმებში. სტერეოტიპია, მაგალითად, აფრიკელი ქალის გამოსახვა დიდი ტუჩებით, პალმის რტოებისაგან გაკეთებულ კაბაში.

### სტერეოტიპიდან ცრურწმენამდე

როცა ადამიანს ან ადამიანთა ჯგუფს აფასებენ მხოლოდ სტერეოტიპების მიხედვით და არა, როგორც პიროვნებას ან პიროვნებათა ჯგუფს, საქმე გვაქვს ცრურწმენასთან. სხვა სიტყვებით, ადამიანზე ან ადამიანთა ჯგუფზე მათი გაცნობის გარეშე ვიქმნით წარმოდგენას. როგორც წესი, ასეთ დამოკიდებულებებს არაფერი აქვთ საერთო რეალობასთან, ხშირად მტრული და უარყოფითია.

### „დადებითი“ სტერეოტიპები

არსებობს დადებითი სტერეოტიპებიც. მაგალითად, როცა ამბობენ, რომ შავკანიანები კარგად დარბიან, საქმე გვაქვს დადებით სტერეოტიპთან. თქვენ შეიძლება იფიქროთ, რომ არაფერი ცუდი არ არის, თუ სტერეოტიპი დადებით წარმოდგენას ამკვიდრებს. ეს დამოკიდებულება მცდარი იქნებოდა. არ შეიძლება ადამიანთა მთელი ჯგუფი გავაერთიანოთ და მათ ყველას ერთი თვისება მივაწეროთ, თუნდაც დადებითი თვისება. მიზეზი? ეს სიმართლე ვერ იქნება. განა მართალია, რომ ყველა შავკანიანი სწრაფად დარბის?

### რითაა სასარგებლო სტერეოტიპები?

ცრურწმენები ადამიანთა ცხოვრებას ამარტივებს. თუ უცნაურ ადამიანს ვხვდებით, თავს არც თუ ისე კომფორტულად ვგრძნობთ. ცრურწმენები ამგვარი დისკომფორტის მიჩქმალვაში გვეხმარება - შეგვიძლია თავი მოვაჩვენოთ, რომ ყველაფერი ვიცით სხვების შესახებ და კითხვების დასმა არ გვჭირდება. შედეგად, თავიდანვე აზრს ვუკარგავთ ადამიანთან შინაარსიან ურთიერთობას.

### რა შედეგებამდე მივყავართ ცრურწმენებს?

ცრურწმენები შეურაცხმყოფელია, უპირველეს ყოვლისა იმიტომ, რომ ადამიანისადმი უსამართლო მოპყრობას გულისხმობენ. ცრურწმენები ადამიანს უკარგავენ შესაძლებლობას, აჩვენოს, ვინაა ის სინამდვილეში და რისი გაკეთება შეუძლია. მაგალითად, დამსაქმებელმა

შეიძლება სამსახურში არ აიყვანოს წარმოშობით თურქი, რადგან გაუგონია, რომ თურქები სამსახურში იგვიანებენ. ზოგიერთი ავრცელებს ცრურწმენებს იმისდა მიუხედავად, რომ ცხოვრებაში არასოდეს შეხვედრია ადამიანი, რომელიც ამ შეხედულებას თავისი ცხოვრებისეული მაგალითით დაადასტურებდა.

### **რა შეიძლება გავაკეთოთ ცრურწმენების წინააღმდეგ?**

ცრურწმენების აღმოფხვრა რთულია. იმედის დაკარგვა კი მაინც არ ღირს, რადგან ადამიანები ცრურწმენებით არ იბადებიან. ცრურწმენებს ადამიანები ითვისებენ, სწავლობენ. შესაბამისად, შეიძლება მათი დავიწყებაც. სანამ ადამიანს განსჯი, ჰკითხე, თუ რატომ მოიქცა ასე და არა - სხვაგვარად. გაითვალისწინე, რომ არ გესიამოვნებოდა, თუ შენს საქციელს ისე განსჯიდნენ, რომ სიტყვის თქმის უფლებაც არ მოეცათ.

## მოსწავლის სამუშაო ფურცელი 1.2

როგორ აღვიქვამთ საკუთარ თავს? როგორ აღვიქვამენ სხვები?

წყვილებში მუშაობა

კომენტარები დისკუსიის შემდეგ: -რაზე ვეთანხმებით ერთმანეთს; -რაზე ვერ ვთანხმდებით; -შენიშვნები.	როგორ აღვიქვამ ჩემს თავს (საკუთარი თავის აღქმა)	როგორ აღვიქვამ ჩემს თანაკლასელს (ჩემს მიერ სხვა ადამიანის აღქმა, მისი წერილობითი დახასიათება)	კომენტარები დისკუსიის შემდეგ: -რაში ვეთანხმებით ერთმანეთს; -რაზე ვერ ვთანხმდებით; -შენიშვნები.